
[2022-53-RE](#)

Causa 2022-53-RE

(Ibrouchene c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 404-2022. Recurs d'empara

Aute del 12 d'octubre del 2022

BOPA núm. 123, del 19 d'octubre del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 de setembre del 2022, per la representació processal de la Sra. Fabienne Isabelle Ibrouchene, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 29 de juny del 2022, dictada pel Tribunal de Corts (notificada el 20 de juliol del mateix any), per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un procés de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que adopti les mesures per restaurar els drets vulnerats;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'una causa seguida per un atropellament amb un patinet elèctric, el 29 de juny del 2022, el Tribunal de Corts va condemnar el conductor, en situació de rebel·lia processal, com a responsable, en concepte d'autor, d'un delictes menor de lesions per imprudència greu, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena d'un mes d'arrest nocturn condicional, amb un termini de suspensió de la condemna d'1 any, així com al pagament de les despeses processals causades.

En concepte de responsabilitat civil va ser condemnat a pagar a la CASS l'import de 33,75 € i a la Sra. Fabienne Isabelle Ibrouchene, l'import de 121,00 € (35,00 € en concepte de reparació del telèfon mòbil i 86,00 € en concepte de reparació del vidre i de la corretja del rellotge).

1.2. El 7 de setembre del 2022, la representació processal de la Sra. Fabienne Isabelle Ibrouchene va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 29 de juny del 2022, dictada pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa i a un procés de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- En primer lloc, la recurrent exposa que en el moment en què se li va prendre declaració se li va demanar com volia exercir la seva defensa, però que no va tenir temps suficient per valorar l'opció que se li va oferir de ser representada pel Ministeri Fiscal, i va entendre que podria designar un advocat en qualsevol moment per defensar els seus interessos.

- Retreu al Ministeri Fiscal no haver mantingut cap contacte amb ella per poder reclamar els danys morals patits arran de l'accident; per consegüent, considera que el Ministeri Fiscal no ha exercit de manera completa i en tota la seva extensió el mandat que se li va donar, motiu pel qual s'ha vist perjudicada, tant a nivell material com a nivell moral.

- Precisa que malgrat la reparació, poc temps després, el telèfon mòbil va deixar de funcionar, i, per tant, el perjudici va ser superior a 35,00 €. Així mateix, retreu que no s'hagin tingut en compte els dies de treball perduts pel procediment i la pertorbació ocasionada per la manca del telèfon mòbil i del rellotge trencats.

- Denuncia disfuncions en la instrucció de la causa i en la valoració dels fets, recriminant la manca de comunicació i de cooperació amb el Ministeri Fiscal.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada i que adopti les mesures per restaurar els drets vulnerats.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts conclou que els fets declarats provats son legalment constitutius d'un delicta menor de lesions per imprudència greu i no lleu, com sosté la defensa de l'encausat.

- El Tribunal de Corts té en compte les circumstàncies concomitants i posteriors als fets objecte de la causa, destacant que l'encausat es va preocupar per la recurrent des del moment mateix de la topada, es va desplaçar al servei d'urgències i va abonar les despeses mèdiques de la recurrent en la part no coberta per la CASS.

- Per aquests motius estima adient condemnar-lo a la pena d'1 mes d'arrest nocturn condicional, amb un termini de suspensió de la condemna d'un any.

- Pel que fa a la responsabilitat civil del condemnat, desgrana els danys soferts i considera que el seu import ascendeix a 121,00 € (35,00 € en concepte de reparació del telèfon mòbil i 86,00 € en concepte de reparació del vidre i de la corretja del rellotge), quantitat incrementada amb els interessos legals corresponents fins al seu pagament total. No obstant això, desestima el reemborsament de la visita al traumatòleg, ja que, entre d'altres, no va quedar acreditada la necessitat que aquesta visita derivava de l'accident examinat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Al temps d'interpretar l'article 89.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, hem recordat d'una forma reiterada, constant i uniforme que una vegada presentat el recurs d'empara i a la vista de les actuacions rebudes, el Tribunal dictarà aute sobre l'admissibilitat o la inadmissibilitat del recurs. En aquesta resolució es resoldrà substancialment: a) si es donen els pressupòsits de recurribilitat, amb caràcter general o respecte de la resolució que és objecte concret del recurs (article 86); b) si el recurrent està legitimat per interposar el recurs d'empara constitucional (article 87.1); c) si l'escrit compleix les condicions generals establertes a l'article 36 amb caràcter comú per a tots els procediments i processos constitucionals (article 88); d) si el recurs s'ha interposat dins del termini legal (article 88); i, e) si el Tribunal és competent i si la infracció denunciada no presenta una falta manifesta de contingut constitucional (article 37.2).

3.2. No hi ha dubte, en el cas sotmès a la consideració d'aquest Tribunal, que alguns dels pressupòsits esmentats concorren de manera positiva. En efecte, l'escrit de la recurrent compleix les condicions establertes amb caràcter general per a tots els procediments i processos constitucionals a l'article 36 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Com assenyala a l'apartat 1.2 del seu escrit, el recurs s'ha interposat dins el termini legal (la sentència va ser notificada el 20 de juliol del 2022 i el recurs va ser presentat el 7 de setembre del mateix any, és a dir, dins els 13 dies hàbils previstos per la Llei sense que es computi el mes d'agost) i davant el tribunal competent. És, al contrari, dubtós que la resolució sigui recurrent en empara (tot i l'esforç que desplega la defensa de la recurrent), que aquesta estigui legitimada (ja que formalment no va ser part en la causa davant la jurisdicció ordinària) i que la infracció denunciada presenti suficient contingut constitucional. Analitzarem, acte seguit, aquestes objeccions, així com la raonabilitat de la durada del procediment.

3.3. Des d'un punt de vista formal, la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, va modificar l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i va establir el recurs directe contra les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia encara que no s'hi hagi interposat un incident de nul·litat. El tenor literal de la Llei és clar, però no ho és tant l'encaix de tots els supòsits en la sistemàtica del recurs d'empara constitucional. Per aquest motiu el Tribunal Constitucional va estendre el seu contingut a les resolucions judicials fermes del Tribunal de Corts (veg. l'aute del 8 d'abril del 2019, recaigut en la causa 2019-19-RE). No obstant això, l'àmbit extensiu de les resolucions recurrents no es pot portar tan lluny. Com ja deia la resolució abans esmentada: *"En aquests supòsits (...) cal que s'esgotin els recursos ordinaris, sense que es pugui interposar directament el recurs d'empara. Per tant, en aquells àmbits jurisdiccionals en què sigui el Tribunal de Corts qui, amb una resolució ferma, esgoti els recursos ordinaris, cal entendre que aquest supòsit resta també inclòs en la dicció de l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, encara que no s'hagi interposat un incident de nul·litat d'actuacions, ja que la interpretació sistemàtica i teleològica de la norma condueix a possibilitar la formulació del recurs d'empara contra la resolució ferma del tribunal que en segona instància ha posat fi a la via jurisdiccional ordinària".* Remarquem

que aquesta doctrina jurisprudencial exigeix que la resolució ferma del Tribunal de Corts hagi estat dictada en segona instància i hagi posat fi a la via jurisdiccional després d'haver esgotat els recursos ordinaris. El sistema estructurat per la Constitució i per la Llei qualificada del Tribunal Constitucional parteix (article 41.1 de la Constitució) del fet que els drets i les llibertats fonamentals son tutelats pels tribunals ordinaris i que el Tribunal Constitucional és l'interpret suprem de la Constitució (article 95). Els tribunals de la jurisdicció ordinària duen a terme aquesta funció, en primer terme a través del "*procediment urgent i preferent*", que quan es tracta d'una vulneració del dret a la jurisdicció es transforma en un incident de nul·litat. I ha estat per evitar redundàncies i reiteracions enutjoses que la Llei 24/2018 va admetre el recurs directe. El recurs directe, però, només s'ajustarà al sistema quan la resolució recorreguda en empara esgoti els recursos ordinaris i posi fi a la via jurisdiccional ordinària després de ser dictada en segona instància d'un procediment. La funció del Tribunal Constitucional és, d'alguna manera, *revisora* de la tutela efectuada per la jurisdicció ordinària. En cas contrari resultaria la primera i única instància de debat sobre el respecte o la vulneració dels drets fonamentals, d'una manera inapropiada i infractora de l'estructura i de l'ordenació sistemàtica del recurs d'empara. Per aquest motiu, és procedent declarar la manca de recurribilitat en empara de la sentència del Tribunal de Corts i, per consegüent, la inadmissió a tràmit del recurs corresponent.

3.4. Pel que fa a la legitimació per recórrer, el text literal dels articles 102 a) de la Constitució i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, no deixa, en principi, lloc al menor dubte. Només estan legitimats per al recurs d'empara aquells que hagin estat part o siguin coadjuvants en el procés judicial previ al qual es refereix l'article 41.2 de la Constitució, així com el Ministeri Fiscal en el supòsit d'una eventual vulneració del dret a la jurisdicció. La part recurrent passa hàbilment per sobre d'aquesta qüestió, no l'afronta quan es refereix a la "*procedència del recurs d'empara*" (apartat 1.2 del seu escrit) i es limita a reiterar -antecedents i fonament jurídic 2.2- que ha sofert notables perjudicis al temps que lamenta l'actuació fonamentalment del Ministeri Fiscal i també d'altres organismes del poder judicial. Segons el parer d'aquest Tribunal, el text de la Llei és clar. Només aquells que hagin estat part en el procés judicial estan legitimats per presentar un recurs d'empara. Per raons que aquí no interessin, la recurrent va optar lliurement per no comparèixer en les actuacions com a part perjudicada i va deixar en mans del Ministeri Fiscal l'exercici de l'acció de responsabilitat civil derivada del delictes. La via del recurs d'empara li queda, doncs, tancada sense perjudici de la possibilitat d'utilitzar algun altre tipus d'acció. Per consegüent, també per aquest motiu, el recurs d'empara ha de ser inadmissió a tràmit.

3.5. Finalment, resta per considerar si el recurs d'empara presenta suficient contingut constitucional. La resposta ha de ser novament negativa. La recurrent raona la seva pretensió en l'apartat 2.2.1 del seu escrit. Atribueix, però, la suposada vulneració del dret a la jurisdicció, no a la sentència, sinó a la inactivitat del Ministeri Fiscal en no demanar la totalitat de la reclamació civil pretesa per la part perjudicada. I aquest no és l'objecte del recurs d'empara que es projecta exclusivament sobre l'actuació dels òrgans que exerceixen la jurisdicció. És indiscutible que la decisió del Tribunal de Corts està fonamentada en Dret, sense arribar a conclusions il·lògiques, arbitràries o absurdes i no se la pot titllar d'incongruent per omissió o silenci, en no tractar del suposat dany moral, ja que formalment en les conclusions que fixen la pretensió, la part acusadora -en aquest cas només el Ministeri Fiscal- no va articular cap pretensió amb aquest contingut.

3.6. En darrer terme, la part recurrent en empara al·lega que el procés en què va estar involucrada com a perjudicada -sense ser part processal com s'ha argumentat amb anterioritat- ha tingut una durada que no és raonable. Es basa en el fet que l'acte delictiu va tenir lloc el 15 de maig del 2019 mentre que la sentència és del 29 de juny del 2022. Encara que el fet objectiu del transcurs de poc més de tres anys en la tramitació del procediment podria considerar-se com a una dilació indeguda, l'anàlisi de la documentació aportada per la recurrent mateixa amb l'escrit de demanda d'empara i

l'estudi de les actuacions permet considerar que el procediment s'ha desenvolupat dins d'una durada que es pot entendre com a raonable, ja que va ser la recurrent mateixa aquella que va interferir en el seu desenvolupament normal mitjançant successius complements de denúncia, aportació de documents, compareixença davant la Batllia (8 novembre del 2019), sol·licituds d'informació (16 i 23 de febrer del 2021), gestions davant el Consell Superior de la Justícia (febrer/abril del 2021) contestant el capteniment del batlle i actuacions prop del Ministeri Fiscal, sense computar el temps de la petició del benefici de la justícia gratuïta, per ser posterior a la sentència recorreguda. Tots aquests fets determinen que no es pot considerar que el procés no hagi tingut una durada raonable i, per tant, tampoc pot ser admesa a tràmit la demanda d'empara per aquest motiu.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2022-53-RE interposat per la representació processal de la Sra. Fabienne Isabelle Ibouchene contra la sentència del 29 de juny del 2022, dictada pel Tribunal de Corts.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 12 d'octubre del 2022.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy
President Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat